

Esfender KORKMAZ : Dünya neden karıştı ???

Bolivya'da, ilgili mahkeme, 20 Ekim seçimlerini 14 yıldır başkan olan Evo Morales'in kazandığını ilan etti. Ancak seçimlerde hile yapıldığını söyleyen halk sokağa döküldü ve 3 kişi öldü 383 kişi de yaralandı. Morales asker ve polis baskısı ile istifa etmek zorunda kaldı.

Bu konuda sağ ve sol kendine göre yorum yapıyor... "*Morales'in sosyalist yükselişi, ABD müdahalesi ve faşist darbe ile sonlandı*" şeklinde dramatik yorumlar yapılıyor.

Gerçekte tartışılması gereken; "*Morales, Bolivya'ya ne getirdi?*" sorusudur.

Madenler ve doğal imkanlar açısından zengin olmasına rağmen, Bolivya nüfusunun yüzde 53'ü yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Fert başına gelir düşük seviyede, 3.500 dolardır.

Bolivya Anayasasına, Morales'in partisi önerdi ve halk oylaması ile "*bir kişi iki defadan fazla başkan adayı olmaz*" şeklinde madde konuldu. Ancak kendisinin süresi bitince bu defa Morales yasayı 2016 yılında insan haklarına aykırıdır şeklinde mahkeme kararı aldırdı. Kendisi için sürekli başkanlığın önünü açtı. Sık sık ta, kendisi dışında bir yönetim olursa, Bolivya'nın beka sorunu yaşayacağını söylüyordu.

Dünya Özgürlükler Evi-Dünya özgürlük raporu (Freedom in The World)na göre, Bolivya da, siyasi haklar ve demokratik özgürlükler derecesi 7 üstünden 3'tür. Yarı özgür ülke statüsündedir. (Aşağıdaki Tablo)

Siyasi ve ekonomik sorunu yaşıyan bazı ülkelerde, siyasi haklar ve sivil özgürlükler (freedom in the world-2019)

Ülke	Özgürlük derecesi 1 en iyi, 7 en kötü	özgürlük puanı (100 üstünden)	özgürlük durumu
Arjantin.....	2	84	Özgür
Bolivya.....	3	67	Yarı Özgür
Hong-kong.....	3,5	31	Yarı Özgür
Lübnan.....	4,5	45	Yarı Özgür
Suriye.....	7	0	Özgür değil
Şili.....	1	94	Özgür

Bolivya halkının siyasi geçmişi temiz değildir. İşine geldiği zaman demokrasi talep eden bir toplumdur. Ancak benim dışımda olmaz sendromu yaşıyan bir başkanın zaafı daha da fazladır.

Dünya Adalet Projesi, hukukun üstünlüğü endeksinde göre de Bolivya, 126 ülke içinde geri sıralarda, 119. sıradadır. Temel haklarda da geridir. (Aşağıdaki tablo)

Dünya Adalet Projesi 2019'a göre (WJP) ekonomik ve siyasi sorun yaşıyan bazı ülkelerde hukukun üstünlüğü

Ülke	Genel puan 1 üstünden	126 ülke içinde genel sıralama	126 ülke içinde temel haklar sıralama
Arjantin.....	0,58	46	28
Bolivya.....	0,38	119	93
Lübnan.....	0,47	89	81
Şili.....	0,68	25	24

Özet olarak; 14 yıl başkanlık yapan Morales, Bolivya'ya, demokrasi ve refah getirmedi. Sosyalist olması, ülkesinin demokraside ve ekonomide kaybetmesini önemsiz kılmaz.

Siyasi ve ekonomik sorun yaşıyan ülkeler, Lübnan dışında, başkanlık sistemi ile yönetiliyor.

Venezuela artık gerek demokrasi ve gerekse ekonomik endekslerde, endeks dışı kaldı.

Arjantin de başkanlık sistemi var... Demokratik olarak özgür statüdedir. Buna rağmen Dünyada en ağır ekonomik sorunu yaşıyan ülkedir.

Şili'de de başkanlık sistemi var... Endekslerde özgür statüde ve demokratik bir ülke olarak görünüyor. Ancak, metro zammı ile başlayan gösteriler. Kargaşaya dönüştü. Şili ateşler içinde.

Hong-Kong ayrı yönetim antlaşmasına rağmen, Çin'deki tek parti Komünist partisinin ağır baskısı altındadır.

Dünyanın kargaşa içinde olmasının bir nedeni, demokrasi talebi olmayan ülkelerde başkanlık yönetiminin otokrasiye dönüşmesidir. Bir diğer neden de küreselleşmenin; hem dünyada hem de aynı ülke içinde, gelir dağılımını bozması, zengin-fakir farkını artırmasıdır.

Ve nihayet dünyada zaman zaman akıl tutulması yaşanıyor. Hitler ve Mussolini seçimle gelmiştir. Bugün de seçimle gelen çok sayıda diktatör var.

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category araştırma]

[tags ANALİZ, Esfender KORKMAZ, Dünya]